

SVEDOČENJA O „UŽASNOM“ SRPSKOM LOGORU

Author: IWPR
ICTY

Bivši uposlenici logora Omarska govore o stravičnim uslovima u njemu, ali nastoje da zaštite komandanta logora od optužbi za počinjene zločine.

Na suđenju srpskom policajcu optuženom za ratne zločine, svedoci odbrane su ove sedmice govorili o tome kako su uslovi boravka u pritvorskom logoru bili užasni, ali se nisu saglasili oko toga da li je okrivljeni, kao što navode tužioci, imao potpunu kontrolu nad logorskim kompleksom.

Stenografkinja koja je beležila izjave pritvorenika, Nada Markovski, izjavila je da je uvek pretpostavljala kako je okrivljeni Željko Mejakić bio „nadležan za logor Omarsku i bezbednost u njemu“.

Njeno svedočenje se poklopilo sa optužnicom, u kojoj tužioci Mejakića i još trojicu okrivljenih terete za zločine protiv čovečnosti i ubistva počinjena 1992. u logoru na severu Bosne. U optužnici se navodi da je Mejakić bio šef bezbednosti, te da je kontrolisao živote 3,000 pritvorenih civila koji su tamo boravili – pre svega Bošnjaka i Hrvata.

Markovski je ispričala kako ju je prijedorski šef policije, Simo Drljača, u Omarskoj zaposlio da „kuca iskaze prikupljene od pritvorenika“. Drljača je u julu 1997. ubijen od strane međunarodnih snaga, jer je prilikom hapšenja pružao otpor.

Svedokinja je izjavila kako nikada nije videla da bilo ko tuče pritvorenike, premda je „ponekad čula krike, a ponekad videla ljude u modricama“.

Bivši rezervni policajac, Željko Grabovica, koji je u Omarskoj radio sa vojnim istražiteljima zarobljenika, takođe je opisao „užasne“ uslove boravka u tom logoru.

Grabovica je ispričao kako je kao rezervni policajac bio regrutovan uoči rata, te kako je radio u policijskoj stanici Omarska. Izjavio je da nije znao ko je komandant stanice, već da je „naređenja primao od aktivnih policajaca poput Mejakića i Miroslava Kvočke“.

U novembru 2001. godine, Kvočka je pred Haškim tribunalom osuđen na sedam godina zatvora zbog toga što je u logoru Omarska bio komandant bezbednosti.

„Ono što sam ja radio bilo je to da od istražitelja kojima sam dodeljen uzmem parče papira i da potom odem u prostorije gde su boravili pritvorenici i pokušam da pronađem osobu čije je ime zapisano na papiru“, objasnio je Grabovica.

„Stanje logora i zatvorenika je bilo veoma teško. Bilo je vruće i smrad je bio užasan. Ne znam kakva je bila hrana, jer sam jeo sa istražiteljima, ali pretpostavljam da nije bila dobra i da su ljudi gladovali“, rekao je on.

Po rečima svedoka, policija nikada nije sudelovala u saslušavanju pritvorenika, niti ih je ikada premlaćivala.

„Dvojica istražitelja sa kojima sam radio nikada nisu povredili pritvorenike, jer sam ponekad sedeo u prostoriji dok su saslušavali nekog od njih. Međutim, iza zatvorenih vrata sam čuo jecaje i krike. Ponekad bi izveli osobu koja bi bila toliko pretučena da je jedva hodala“, rekao je Grabovica.

Grabovica je posvedočio i da je u samom logoru često viđao Mejakića kako priča s obezbeđenjem, ali je rekao i da nikad nije čuo za Momčila Grubana, koji je optužen zajedno s njim.

Na pitanje da li je znao koje su funkcije u logoru imali okrivljenici, svedok je odgovorio kako je, nakon što je počeo da radi sa istražiteljima prestao da radi s policijom, te kako „nije znao ništa o njima“.

No, bivši policajac iz Omarske, Radovan Kečan, odlučno je izjavio kako Mejakić nije bio zapovednik policije u Omarskoj. Sve odluke koje su se ticale logora stizale su, po njegovim rečima, preko „prijedorske policijske stanice i Sime Drljače“.

Medicinski tehničar koji je logoru dodeljen kako bi pomagao pritvorenicima, Mirko Kobas, rekao je da su uslovi u prostorijama u kojima su pritvorenici boravili bili užasni, te da su „oni grozno smrdeli zbog toga što su temperature bile visoke“.

On tvrdi kako mu je Drljača naredio da ode u logor jer su „pritvorenici imali probleme s infekcijama“.

„Kad smo stigli u logor, sve je bilo mirno, a prostorije su smrdjele. U njima smo videli prijevare i raščupane ljude“, prisjetio se Kobas.

Svedok tvrdi da je pritvorenicima bila pružana isključivo „sporadična medicinska pomoć, jer nam je naređeno da samo očistimo prostorije“.

Kao neko ko je radio u logorskoj kuhinji, i Pero Rendić je opisao užasne uslove koji su vladali u Omarskoj. Nakon što je ušao u sudnicu, on je mahnuo okrivljenicima, ali su sudije odbile njegov zahtev da se sa njima i rukuje.

Po njegovim rečima, pritvorenici su dobijali „jedan obrok dnevno, ali je svaki hleb morao da bude podeljen na osam delova, jer ga nije bilo dovoljno“.

Rendić je rekao i da je u početku u kuhinji bilo mnogo zaliha, „ali da su se one istopile jer smo spravljali velike obroke. Kvalitet hrane nije mogao da se poboljša, jer nije bilo novih namirnica.“

U optužnici se navodi kako je Mejakić, zajedno s trojicom okrivljenika, sudelovao u maltretiranju i progono ne-Srba koji su na području opštine Prijedor tokom 1992. bili pritvoreni u logorima Omarska, Keraterm i Trnopolje. Pritvorenici su navodno boravili u nehumanim uslovima i bili su podvrgavani seksualnoj, fizičkoj i psihološkoj torturi.

Navodi se i da su Gruban i Dušan Fuštar optuženi kao komandanti stražarskih smena u logoru Omarska, odnosno Keraterm.

Saslušanje će biti nastavljeno 27. februara, kada će Mejakićeva odbrana izvesti poslednja dva svedoka. Nakon toga će i ostali okrivljenici biti u prilici da počnu svoju odbranu.

Denis Džidić je izveštač IWPR-a iz Sarajeva.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/svedo%C4%8Denja-o-%E2%80%9Eu%C5%BEasnom%E2%80%9C-srpskom-logoru>